

Red. și Adm.-ția:
Școala No. 4.
Str. Delavrancea 23
Apare la 5 și la 20
a fiecărei luni

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 120
Pe jum. an Lei 60
Inserțiuni și reclame
se publică după tarif
Manuscrisele nu se
returnează

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

Motivele activității copilului.

S'a stabilit aproape definitiv înțelesul școlii active. S'a înțeles dar că nu e vorba numai de sensul practic, de îndemnarea copilului, de exercitarea lucrului manual cu scop economic; ci e vorba de stimularea activității copilului, astfel ca atât fizicul cât și psihicul să se dezvolte prin activitate. Școala nu trebuie să mai fie numai transmisătoare, ci să fie dezvoltătoare. Ea trebuie să caute atât în mediul înconjurător, cât și în copil motive de activitate proprie. Căci adevărata educație pornește din propria sforțare a copilului provocată cu deosebită artă de către educator. Nu spunem că deprinderea nu-și are rolul său, dar școala nu trebuie să se lase pe o deprindere prin imitație mecanică, ci pe determinarea activității spontane a copilului.

Tot ceea ce este viu și crește în natură, plantă și animal, se poate dezvolta fie printr'o asimilare care depozitează materialul, fie printr'o asimilare funcțională. Adică dezvoltarea cea mai bună este prin funcționare. Să luăm ca exemplu un animal care se dezvoltă prin muncă și altul pus la îngrășare. Cel ce stă închis în coșul sau în grajd și își primește hrana fără să facă nici o mișcare, se îngrășă ce e drept, hrana însă se depozitează ca într'o magazie, iar animalul este numai gras, nu însă și sprinten și activ și sănătos cu un cuvânt. Hrănirea însoțită de mișcare, are avantajul că dezvoltă animalul, dar îi face și sprinten, capabil de activitate proprie.

Cam astfel se întâmplă și cu dezvoltarea psihică. Dacă educatorul se mărginește să fie un simplu crescător de vite, transmitând copilului valuri de cunoștințe depozitând în sufletul său un material neprelucrat de activitatea proprie a copilului, atunci se produce aceea ce se cheamă ghiltuire, încărcare sufletească. Individul este un îngrășat, în cazul cel mai bun, dar incapabil de activitate spontană, de viață liberă.

Să ne înțelegem însă. Nu este vorba să nu transmitem nimic copilului, căci ar însemna să nu-l influențăm, tocmai ceea ce înseamnă educație. Dar tot ceea ce îi transmitem copilului să fie prelucrat de propriul său creier, să asimileze prin funcționare nu prin primire pasivă. Ceea ce îi transmitem să se lege prin proprie activitate de creierul său și să devină motiv personal

de activitate. Câteva exemple ne vor lămuri și mai bine.

De pildă la religie, îl învești pe copil, îi transmiți o rugăciune, o maximă religioasă. Dacă ea este primită și memorizată în mod pasiv, nu e legată de sufletul copilului și nu-l poate determina la acțiune. Dacă însă transmiți cu artă, cu convingere, cu căldură, răscolind adânc persoana copilului iar nu sgârâindu-i creierul la suprafață, atunci asimilarea învățării se face prin funcționare și copilul va lucra. Tocmai aici a fost toată vina școlilor jezuite, cari cel puțin în educația moral-religioasă a fost cea mai superficială. Elevii așteptau o pioșenie de atitudine, de fraze învățate, de mâini încrucișate, dar în dosul lor era un pustiu de sentiment și de convingere.

La orice materie de învățământ, mai cu seamă la istorie, la română, științe etc. învățătorul pedagog prin arta sa, va ști să facă din ceea ce transmite nu un depozit mort, ci un focar de motive de acțiune. Pedagogii, vechi și noi au vorbit de rezorturi de activitate pe care trebuie să le utilizăm; dar și noi putem să dăm motive de activitate, chiar celor cari nu le au din naștere.

Totuși nu e mai puțin adevărat că însăși natura copilului include în ea sâmburul motivelor de activitate. Dacă cel puțin pe aceștia i-am cultivat și le-am dat posibilitatea să se dezvolte, tot putem spune că am făcut școală activă. Vom rezuma în treacăt câteva din aceste motive naturale, pe care le găsim în sufletul copilului și pe care trebuie să le căutăm și să le dezvoltăm.

Copilul are dragoste de a învăța. De mic el întreabă: pentru ce? Este curios. D'abia așteaptă să se ducă la școală, afară dacă în conștiința unor părinți nu i-a amenințat cu școala ca un loc de tortură. Și de câte ori avântul și dorul de a cunoaște al copilului, care este cel mai puternic motiv personal, nu este opărit, ofilit de nelăndămănarea unui învățător nepriceput, nerăbdător, grosolan, care nu știe să se apropie de această plăpândă plantă, care se cheamă copil. Iată pentru ce e mare lucru să știi cum primești pe copil în școală, cum îl furi și ce trebuie să faci ca să ai onoarea de a fi se zice și fie ca lui Pestalozzi: hoț de copil.

Alt motiv, care apare ceva mai târziu la copil este dorința de succes, care este începutul personalității sale. Insa acest motiv dacă nu vom ști să-l mânuim cu îndemnare poate fi și o primejdie. Alăta vreme cât este vorba numai de dorința de a reuși în eforturile sale, dorința de succes este un motiv sănătos de activitate. Dacă nu suntem însă cu băgare de seamă, printr-o greșită emulație, copilul poate deveni un răutăcios, un om crud, despot, uneori invidios. Nu este dar vorba să determinăm pe copil să se ambiționeze a întrece pe altul, ci a stăruii în eforturile sale pentru a săvârși o faptă bună. Este dar vorba să știm a canaliza această dorință de succes, să-i dăm o direcție bună, o direcție moral-socială. Să nu stăruim prea mult în a întrece pe altul ci a se întrece pe sine însuși. Adică a stăruii să fie în fiecare clipă altul mai bun, mai desăvârșit.

Această dorință de succes poate fi canalizată dacă ne folosim de alt motiv de activitate: sociobi-

litatea. Copilul dorește tovărășia, iubește societatea și numai anormalii trăiesc în singurătate. Din această dorință putem face o forță de realizare a binelui obștesc, de armonizare socială.

Dar dacă nu băgăm de seamă la societatea în care se învârteste copilul, aceiaș forță îl duce la răpd.

Apoi rând pe rând apar alte motive în sufletul copilului: aceste motive trebuie scrutate, îndrumate și întărite prin activitatea proprie.

Iată o latură psihologică a școlii active, pe care dacă nu am prins-o, înseamnă că ne jucăm cu cuvinte. Dar chiar dacă am înțeles-o și nu iubim copilăria, nu-i putem ajuta la nimic. Acesta e drumul pe care l'am ales, sau al lui ales alții. Pe el trebuie să mergem, dar fără dragoste de copilărie, fără convingerea neștrămutată că învățătorul este ursitorul sufletului generațiilor de oameni, nu vom putea servi adevăratel școli active.

George Bota

Regiunea Oradea-Mare și băile termale

Conferință ținută de d-l Aug. Fritea, profesor la congresul profesorilor de geografie din luna Mai, 1925.

Prin conferința mea „Regiunea Oradea și băile termale” vreau să fac cunoscut Orașului Congres — o mică porțiune din înălțul, romanticul și bogatul nostru Bihor. Voi încerca să dau un mic complex despre situația geografică, structura geologică a acestei regiuni, atrăgându-vă atenția asupra însemnătății mondiale a plantelor și animalelor ce trăiesc în apa tămăduitoare, a băilor Episcopiei.

On. Congres! Pașine orașe din continentul Europei se pot mândri cu o situație geografică mai norocoasă ca Oradea-Mare. Așezată în preajma rilor mai apusene ramificații ale Munților de Aramă sau Munții Plopișului și întâlnirea acestora cu marginea răsăriteană a Pustiei Panonice, dela natură a devenit poarta principală a Transilvaniei. Cu această sirărită situație se explică luptele ce s'au dat pentru biruința cetății Oradea-Mare din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre.

Orașul propriu zis se prelungeste dinspre N.-V. S.-E., separând parcă șesul de dealuri, formând la poalele acestora o cunună, așa că numai câteva străde sunt puțin înclinate, iar restul este situat pe un teren neted. Pe ghirlanda dealurilor dinspre mieznoapte și răsărit sunt podgorii vestite, partea dinspre miezăzi și apus este șes.

Oradea este lăsată la mijloc dinspre răsărit spre apus de Crișul Repede; prin marginea sudică curge pârâul Peța, iar sectorul nordic în direcție N.-E.—S.-V. este îmbrățișat de gârta Pariz. Dintre aceste trei ape curgătoare — bine înțeles — Crișul este cel mai important, ridicând în mare măsură starea igienică a orașului. Crișul Repede izvoarește cu două ramuri: una Cri-

șul propriu zis dincolo de Huedin; acesta curgând spre apus, la Sebeșul-Mare (ângă Clu ea) se unește cu Sebeșul, care izvoarește din Cornul Munților (Munții Bihor) sub numele de Drăgan. La Fechetău intră în jud. Bihor; la Vadul-Crișului iese dintre munți, formând o vale lungă șerpuitoare până în Câmpia Tisei. Peste Criș — în Oradea — comunicația dintre cele două jumătăți ale orașului, astăzi se face peste 7 poduri solide și frumoase. Dintre acestea cele două marginose servesc comunicația trenurilor. Cursul acestui râu — cum spune și numele — este repede, dar fiind alimentat în bună parte de torenți și gârle temporare, cantitatea de apă depinde totdeauna de climă. Așa se face că abia râul se umple numai cu ocazia ploilor mai mari și în timpul topirii zăpezilor. Mai bogat este Crișul în apă în lunile: Aprilie, Mai, Iunie, mai scăzută e apa în August, Septembrie, Ianuarie și Februarie. Dintre inundațiile lui trebuie menționate cele din 1857 și 1879; cea dintâi a cauzat pagube enorme locuitorilor; apa s'a ridicat cu $1\frac{1}{2}$ m. deasupra trotoarelor de pe calea Regele Ferdinand și în Piața Unirii. Viteza medie a râului în Oradea-Mare la un nivel de $\frac{1}{2}$ m. deasupra gr. 0° a scării este egal cu 90 m. pe minut, la un nivel de 41 m. viteza e de 1,16 m.

Pârâul Peța își adună apa din numeroase izvoare termale (vre-o 13 izvoare la Băile-Episcopiei) dela băile Episcopiei, situate în partea N.-V. a dealului Șomleu, apoi din fântâna arteziană dela băile Felix. La apus de Oradea, între comunele St. Andrei și Palota se varsă în Crișul Repede. Adâncimea de apă e de 50 cm și nivelul mijlociu deasupra gradului 0° nu trece peste 8 cm.

Viteza pârâului peste nivelul de 7 cm., e de 24 m. pe minut. Dacă studiem harta grafică a nivelului Peței observăm uniformitatea nivelului excepționând lunile Martie și Aprilie când precipitațiunile de primăvară ridică nivelul Peței la 1.10 m. Nivelul acesta aproape stabil se datoroște bazinului adânc din care și primește Peța totdeauna aceeași cantitate de apă, fără să fie aceasta modificată de apele suprafeței în așa măsură ca apa Crișului.

O gâră destrăbălată și veșnică primejdie pentru oraș este gâră Poriz. În realitate e un șanț neregulat, în partea cea mai mare a anului lipsit de apă; în vreme ploioasă însă prin inundațiile sale de peste 1 m. dă rămadă casele străzilor ce le străbate. Izvor n'are și își adună apa de pe coastele dealurilor din N-V.-ul orașului. Este foarte salutară fapta Primăriei ca'nceput canalizarea și a acestui cutbar de microbi.

Referitor la apa subterană a Orașan, din cercetările inginerului David Bosch reiese, că aceasta este atinsă în cele mai multe locuri în adâncime de 5—8 m., apa curgând în pietrișul diluvian.

În ce privește clima ținutului nostru, după constatăriile mele din ultimii 15—20 ani, pare a fi mult mai moderată ca pe vremuri. Iernile sunt scurte, mai mult ploioase decât reci și uscate; verile sunt călduroase — și din cauza întâlnirii Pusei cu dealurile — cu multe și primejdioase descărcări electrice; la sfârșitul lui Iulie și începutul lui August adeseori nu gîndim. Toamna e lungă și mai mult senină decât umedă.

Înainte de a trece la formațiunile geologice ale Orăzii și împrejurii le ei, să amintim — că din parte-mi — am studiat mai ales ținutul din sudostul Orăzii, adică acela al băilor Episcopiei și Felix cu satele vecinase Rontău, Haieș, Berfia și Cordău, dar vom înfățișa și regiunea nordică cu localitățile: Sântion, Episcopia Bihorului, Sădăbaj și Husasău; cea vestică cu satele St. Andrei, Palota; sudică cu satele: Apateu-Român, Nojorid, Chișid.

Amintisem deja că semicununa deluroasă a Orăzii aparține Munților Plopișului. În ținut și clima dealurilor în general se prezintă cu forme rotunjite; înspre sud ici colo găsim câteva cline mai piezișe. Ținutul dinspre N-V., Vest este mai mult șes cu câteva coline ce trec apoi în șesul Panonic. În partea aceasta văile longitudinale puțin adânci se schimbă cu dealuri neînsemnate. Cele dintâi sunt probabil urmele râurilor și pârâilor de pe vremuri, iar cele din urmă resturile unor insule. Între comunele St. Ion și Palota, matca și porțiunea inundaabilă a Crișului Repede și Peței formează o bandă lată. Spre sud-vest șesul se ridică puțin, astfel că terenul la Nojorid e de 148 m., la Chișid 166 m. deasupra nivelului mării Adriatice. De terenul acesta se leagă partea sudică și sudestică a Orăzii, dera Apateu-Român peste Cordău și St. Eiec până la Cheriub-Mic. La răsărit de Apateu-Român terenul se ridică din ce în ce așa

că satul Cordău este situat deja pe marginea unui podiș înalt de 252 m. Aici suntem în preajma *Pădurii Craiului*. Centrul acestei porțiuni sud-sudestică a Orăzii, este dealul *Șomleului* (cu înălțime de 343 m.) între Haieș și Berfia. Valea Berfiei precum și cea dintre băile Felix și Cordău au luat naștere prin diluarea apelor.

(Va urma).

Celor noi numiți.

În rândurile noastre se pînd odată cu începerea noului an de școală peste 40 de învățători tineri, sorțiți să ducă alături de noi lupta pentru ridicarea acestora în mijlocul cărora trăim. Acestor 40. ce vin acum să întărească rândurile noastre, vreau să le spun câteva cuvinte.

Desigur că atunci când ați intrat în școala normală nu v'ați putut da seama ce mare răspundere veți purta pe umeri în ziua când școala vă va deschide porțile. Cu timpul însă ați început a simți că nu urmați o școală [care să vă facă slujbași, că aveți un alt rost și din ochii ce se deschid din ce în ce — cu cât anii de școală trec — pentru a prinde tot înțelesul răspunderii pentru viitor, încep să se desprindă licăriri de apostol. Ați început a înțelege că viața fiecăruia din noi e abia o clipă din marea veșnicie și că e mare lucru să pricepi rostul prezenței tale aci pe pământ. A-ți închina viața ta pentru binele semenilor tăi, a face din *viața ta temelie vieții altora*, e tot ce poate fi mai slănt. A trăi în amintirea lor e poate singura noastră răsplată și desigur aceasta e și nemurirea, dacă râvnești la ea.

Și acum, când veniți între noi, unii din noi încă runțiți în orăunul pe care abia îl începeți, aduceți din școlile de unde veniți, tot entuziasmul pe care vi l-a făurit profesorii în școli. Aveți acum aripi pe cari — mâine — micile neazuri se vor căzoi să vi le taie; să nu vă dați înfrâni, pentru că privindu-vă să ne urcăm și noi, dacă am avut cunva momente când arti-pilor noastre li se curmase sberul.

Când vor apate aceste rânduri, desigur ați pășit pragul școlii. Vă va rămâne neuitat acest moment în viață. Câte visuri nu și-a făurit în vederea acestui moment! Și desigur te-ai gândit: că numai faptul că iubești copilul îți dă dreptul să te afli acolo, iar nu faptul că ai o diplomă de învățător. Dragostea pentru copiii pe care îi vei învăța, îți va arăta cel mai bun metod de predare: acela care pomiește dela sufletul tău la sufletele lor.

Să aștepti rezultatul sfortărilor tale, pentru că nicăiri ca la noi, roadete nu sunt așa de târzii, dar eu o atât mai mare valoare. Să nu te descurajezi prea repede.

Să citești mereu și mai ales să nu vă încolpuieți vreodată că știți prea mult. Cu cât veți ști mai mult,

cu atar și se va părea că știu mai puțin. Sunt destui oameni mărginiți, cărora li se pare că știu prea mult.

Aveți grijă de curățenia sufletească. „*Cuminecătura, ca să fie cuminecătură, trebuie s'o păstrezi într'un potir curat. Când vasul e spurcat, zadarnică e împărtășirea. Și ce e învățătorul, dacă nu un potir care împărtășește mereu pe copii?*”

Obişnuște-te să-ți faci cât de des examenul conștiinței.

Ești așteptat sau chiar ai intrat în năoia clasei cu copii mulți, dar, toți au auzit că *domnul* e om rău. Să ai totdeauna un zâmbet pentru clasa ta; poate că mulți din creștii tăi n'au parte în casa părintească de un zâmbet. Va trebui să fie și pentru ei undeva o rașă de bucurie; crasa ta, școala ta. Pe lângă orice tonic pentru viață, poate că cel mai eficient este veselia, buna dispoziție.

Să și cunoști copilul și pentru fiecare din ei să ai o cât de mică atențiune. Pentru o clipă de bucurie, e' nu te va mai pierde din ochi și nu-ți va mai oși din voie. Trecând printre băncile lor — căci nu e bine să stai prea mult la catedră — ici spune o vorbă bună, o glumă altuia; dincolo tu de bărbie pe altul, mai încolo trece ușor mâna peste capul altui și o atmosferă de încredere în tine și de voie bună va respira întreaga clasă. — Și de-acel încolo tu ești cu adevărat stăpân pe sufletele lor.

Am în fața mea ultimul număr din „Lămură” și am recitat un articol „Două școli”. În una, un dascăl vesnic vesel cu copiii, mirând pe toți de progresul pe care-l făcea și în altă școală un dascăl serios, autoitar, iubit și el de elevi și cu rezultate tot atât de bune ca celălalt. Și se întreabă autorul aceluia articol: care din cele două școli e mai bună? Și m'am gândit și eu: care e adevăratul dascăl? Desigur amândoi sunt tot atât de buni dascăli de vreme ce se sileau să aibă școlarii foarte buni, având același fond comun: iubirea școlarii încredințați lor, numai că exteriorizarea acestui simțământ îi diferea: unul îl purta și pe buze, altul numai în suflet.

Obişnuște-te să trăiești mult în tine însuși. Nu căuta mulțumirea sufletească în ceea ce spune bine de tine un altul și mai ales nu aștepta acest lucru. — Să fii conștient că viața ta e închinată patriei tale și că nu e o viață pierdută fără nici un sens. — Desigur că vei întâlni mulți — foarte mulți chiar — oameni practici care-ți atanjează altfel viața decât tine și care au poate un zâmbet de dispreț pentru munca ta. Nu-l lua în seamă. E sigur că nu pântecul singur justifică rostul existenței unei vieți de om.

Ca încheiere nu pot decât să repet și eu, ca pe elevi va trebui să-i consideri nu ca pe niște vase cari trebuiesc umplute, ci cămine ce trebuiesc încălzite.

Iar acum, din partea noastră a învățătorilor bihoreni, mai în vârstă de cât D-voastră, nu putem de cât să vă dorim — acum în pragul primului an de școală — decât să vă dea Dumnezeu sănătate și mult spor — La muncă. —

C. Bunea

Manualul:

„Geografia Județului Bihor”

de Ștefănescu Nicu și Bunea este singurul aprobat de Minister pentru județul nostru. Aceasta pentru a feri pe copii de a face o chelluială de prisos și pe d-nii învă. de a restitui banii dați
pe vreun alt manual

Invățătorul din Pădureni^{*)}

(continuare din No. 9-10).

Urma o tăcere.

— Până mai vorbesc eu cu oamenii, fă bine, Domnule învățător, de-mi pregătește arhiva. — Iar voi, băeți, mai duceți-vă pe afară, zise inspectorul. Omul stăpânirii, rămânând singur cu sătenii, începu a răsfoti hârtiile din geantă.

— Ei, care-i jalba, oameni buni?

Dar nimeni dintre cei de față nu rupea vorba. Notarul tușia spre Tănăsache, însă podgoreanul își învărtia pălăria între degete.

Moș Ioniță, episcopul bisericii, făcu atunci un pas:

— De, să ierțați: despre învățătoră, ce să zicem noi! o puteți judeca Domnita Voastră mai bine...

Vorba bătrânului plăcu tuturor.

— În jalbă, spuneți că-i bate. Al cui copil a fost bătut?

Nimeni nu răspunse. Notarul făcea semne malește.

— Cine-i Moghila, urmă inspectorul, uitându-se mereu între hârtii.

— Eu, să trăiți, zise cel cu jalba, luând poziția, ca la oștire.

— Când l'a bătut? L'a bătut rău...?

— Păi, de! L'o fi bătut... Apoi, oprindu-se puțin și privind către toți: eu adevărat nu-l bat, măcar că-i copilul meu... Doar nu l'a omorât, dacă l'o fi pișcat puțin cu nuiava.

Notarul încuntă din sprincene, iar percepătorul începu a se trage spre ușă.

— Alceva, ce mai aveți de lăcrămat? Vad că e vorba de chefuri...

Fiindcă nimeni nu începea, veni iarăși rândul episcopului. Bătrânul, privind-i pe toți roată, grăi domol:

— Ce-i drept, nu-l păcat... La ceafă ori la ureche nu duce nimeni paharul... Dar, vorba evangheliei, aș vrea să vad cine aruncă întâi piatra? Pău'n'a venit

*) Din volumul Oameni dela munte de S. Mehedinți.

Dumnealui: în sat (Dumnealui era învățătorul), noi n'am știut ce e școala. Care cum venea în hărtoapele astea de sub Măgură a doua zi și pleca. Casă nu, gospodărie nu, cine să-i aducă o cofă de apă sau o pâine dela han? Și dacă-l vorba de dreptate, fără stăruința lui nu s'ar fi clădit nici școala asta: iar simțitul și aci ar fi desgrădit... Ba și pe Mihăița, băatul Călușarului, când a rămas pe drumuri, tot dânsul l'a luat să-l îngrijească...

Iaca noi, gospodarii din sat, nu l'am adăpostit nimeni... Așa-i oameni buni?

— Așa-i, se auziră mai multe glasuri. Epitropul urmă:

— Dumnezeu să mă ierte, dar cine l'o fi pătat, păcat și-a făcut, încheiă moșneagul, ca omul care și-a rumegat îndestul cuvântul și-i dă drumul în fața tuturor.

Nimeni n'a mai adăugat o vorbă.—Inșă față de strășnicia ordinului cu care venise, inspectorul simți nevoia să mai lungească cercetarea.

— Mâne mă duc spre Balotești. Poimăine sunt aci îndărăt. Cine are ceva de spus, să se gândească și e slobod să spună tot ce are pe suflet...

Sătenii plecară unul câte unul.

Trecând în cancelaria școlii, inspectorul găsi pe învățător cu spatele rezemat de un dulap.

li puse înainte plângerea locuitorilor și așteptă să vadă răspunsul.

Dar care nu fu mirarea lui, când Vlad Pleșa, în loc să se apere, începu el singur a se mărturisi vinovat.

— Da, am lipsit în timpul din urmă de mai multe ori; unele lecții le-am făcut de mântuială, iar pe copil l-am și lovit prosteste...

Apoi, cu ochii în pământ, și întosindu-se, Vlad îngăimă că de câteva ori s'a întâmplat să-și uile și mințile...

Inspectorul care văzuse multe în viața lui, făcuse multe cercetări și osândise pe mulți vinovați rămase alurii. Nu pricepea nepăsarea vinovatului care vorbea că despre altul... Stăpânindu-și mirarea, aruncă înadins o vorbă apăsată:

— Știi că ancheta revizorului cere destituirea...

Asta n'o știea Vlad Pleșa, dar primi vestea cu liniștea celui care privește în neștire peste un câmp întins, unde nu zărește nimic.

— Doamne Inspector, încheerea revizorului e dreaptă. Cuminecătura, ca să fie cuminecătură, trebuie s'o păstrezi într'un potir curat. Când vasul e spurcat, zadarnică e împărțirea. Și ce e învățătorul, dacă nu un preot care împărțesește mereu pe copii? Pe cine vede copilăretul satului în toate zilele? Pe mine. Dela cine așteaptă toți îndemn și sfat? Dela părinții care sânt cum sânt, ori delo mine care sunt pus aci anume să stau drept ca făclia în fața tuturor? Stat-am eu drept? Cugetul lmi spune că nu. Pe judecata revizo-

ruului care a făcut cercetarea nu pun nici un preț. Mi-a fost coleg și-l cunosc; nu-i vrednic a fi nici învățător, necum îndreptător altoro. Dar încheerea lui de astă dată e dreaptă, cu desăvârșire dreaptă.

Inspectorul amuțise.—Ca să zică și el ceva, adăugă.

— Știi inșă că sătenii acum nu se mai plâng... După cuvântul epitropului, chiar au și tras înapoi jalba.

— Mulțumesc tuturor. Vă mulțumesc și pentru bunătatea cu care ați început ancheta, cercetând mai întâi pregătirea copiilor, ca să judecați puțin și munca mea. Dar cel care dă acuma jalbă în contra mea, sunt chiar eu. De unsprezece ani de când am eșit din școala și până azi, nu m'am simțit nici o zi împăcat cu mine însumi și nici vrednic cu adevărat de menirea mea. Am avut la început oarecare putere. Nu că mă laud, dar socotisem când am eșit cu cununa pe cap, să fac din viața mea temelia vieții altoro. De-aș fi avut parte să rămân în satul meu, sunt încredințat că n'ajungeam unde am ajuns... Dar ce puteți ști d-voastră de pre traiul meu! și ce pot și chiar aceia care s'au plâns împotriva mea? Singuri păreții aștia au văzut toate rătăcirile vieții mele fără spor și de multe ori fără cumpăt. Ca o oglindă sgârbiată, sufletul meu e pe veci sfâșiat și pătat.

Un nod i se ridică în gât și învățătorul se întoarse cu fața spre fereastră, privind drept înainte.—În glasul lui se simția năduful unui plâns lăuntric gata să izbucnească...

— E, e! nu așa tinere, începu inspectorul, cu părintească blândețe, la să stăm puțin de vorbă... Și, împingând un scaun spre Vlad, cu glas potolit urmă:

— E bine că-ți cunoști greșeliile, dar traiul omului nu se încheie doar într'o singură zi... Crezi că la 30 de ani nu poate încerca cineva o viață nouă?...

Inșă Vlad Pleșa era prea tulburat, ca să mai poată ascultă până la capăt...

— Nu, doamne Inspector! În satul meu, cei de o seamă cu mine sunt de mult gospodari cu grijă, dar și cu bucurii pentru ziua de mâne. Eu? Ca un pom destrădăcinat, am ajuns aci, în marginea drumului, tovarăș unui stricat ca notarul și al, altoro ca el,—un câne al nimănui care n'are nici unde să-și plece capul...

Vlad înghiți în sec: glasul i se opri în gât și lacrămile porniră șiroae...

Inspectorul rămase cu mânele încrucișate și cu ochii în pământ.

Când primarul s'a arătat în prag, cei doi slujitorii ai școlii se priveau mutește, ca niște tovarăși pe care-i oprise în drum o nenorocire deopotrivă de grea pentru fiecare.

*

A treia zi, de-amiază, era împărțirea premiilor. Inspectorul se întorsese dela Balotești, cum făgăduise oamenilor.

Pe ulițele pline de praf ale satului, copiii treceau spre școală, ținându-se de mână, să nu bojească hainele cu care se învoiseră la Paști și pe care le mai îmbrăcaseră numai odată la înălțare. Gospodarii porniseră și ei tot într'acolo, iar pe alocurea se auzeau și câte o femeie, eșlod pe poartă cu basmau în mână și pășind spășită, ca la zile mari. O pace adâncă plutea deasupra satului. Vrăbiile se scaldau în colbul cald al drumului. Rujile se înălțau în grădini — drepte ca făclile, privind peste gard pe trecători, iar zorelele, temătoare de arșiță, își strânseseră florile, așteptând coborârea soarelui spre apus. — Era unul din acele ceasuri de tihnă și sărbătoare, când omul, împăcat cu sine însuși, se lasă în voia vieții, ca poamele ce se rumenesc pe crengi.

Când a sosit inspectorul, satul întreg era la școală. Se șvonișe că învățătorul pleacă. Alții auziseră că e dat afară... Cum s'a desfășurat serbarea, cei din Pădureni țin minte și azi. Copiii silitori și-au luat răs-plata în chip de cărți legate cu cordele roșii. În numele cârmuirii, domnul Inspector a dăruit un ajutor pentru cumpărare de cărți școlarelor fără părinți; episcopul a făgăduit și el cheltuiala pentru 2 copii rămași pe urma unei vădane... Dar ceea ce mai ales nu pot să uite Pădurenii au fost vorbele învățătorului, când a răspuns la cuvântul de mulțumire a lui moș Ionică.

... „Nu e lucru mare ce am făcut. Dar tot e ceva și simt o adevărată mângâiere, că la încheierea anului, am putut vedea aci pe un priveghetor al școlii să cântărească mai de aproape roadele muncii noastre.

Dacă aș fi avut parte mai de mult de o zi ca asta, poate aș fi făcut, domnule inspector, și eu vreo ispravă mai de seamă, în colțul acesta de țară, de care m'a legat firul vieții. Dar răurile nu se mai întorc îndărăt, și anii de asemenea.

Vă mulțumesc pentru cuvântul de îndemn pe care mi l-ați spus aci în fața satului. Vă mulțumesc și vouă, oameni buni, pentru îngăduința arătată streicului cu care ați trăit până azi. Acum a venit vremea să vă zic rămas bun. Fiecare vădă roade numai în pământul ei. Locul potrivit cu mine e acolo de unde am plecat. Până azi, purtam o sarcină mai mare decât puterile mele.

Dăscălia e lucru greu; n'o poate duce cum se cade decât acela care e deplin mulțumit cu sine și are puterea să se bucure de sporul fiecărei vieți cât de plăpândă și să o ajute. Eu n'am avut norocul ăsta. De-acuma mă întorc la ai mei, la munca părinților, iar aici las locul altuia care va putea face mai mult și mai bine decât mine.

Voi, copii... rămâneți cu bine. Fiți harnici și ascultați pe domnul învățător care o veni dela toamnă.

Apoi, întorcându-se către orfanul pripășit pe lângă cancelaria școlii: tu Mihăiță, care ai îngrijit frumos de grădina; ai avut tragere de inimă în toate... urmează așa.

Aci glasul lui Vlad se potoli... Bărbații își treceau părările dintr'o mână în alta, femeile duceau basmalele la ochi, iar Mihăiță cu capul în bancă, sughița de plâns ca'n ziua când dusese pe maică-sa la cimitir.

A doua zi, pe drumul care apucă peste Măgură, Vlad Pleșa, fost învățător în Pădureni, urca cu bățul în mână, îmbrăcat în portul lui de munte, cu o legătură ușoară, ca în vremea când se întorcea de vacanțe în Roncu. O bură de ploaie udase cărarea. Lutul prinsese a se muia; piciorul luneca, dar drumetul pășia sprinten, ca cel ce-a pornit pe cale lungă.

Tocmai când a ajuns în priporul dela Buluc, Vlad s'a oprit să se odihnească. A privit încă odată coasta prăvălită a podgoriei, care se întindea ca o grădină urlașă, până la poalele Măgurii, apoi își îndreptă pasul spre apus, unde deslușia în zare culmea munților cu păduri vegnice.

(Sfârșit).

PARTEA OFICIALĂ

No. 3149—925

Cu finea anului școlar fiecare direcțiune școlară era datoare să înainteze situațiunea școlară de finea anului Model 9.

Deoarece cu foarte neînsemnate excepții nici până astăzi nu ni s'a înaintat această situațiune, Vă pun în vedere ca fiecare Direcțiune școlară să-mi înainteze în termen de 8 zile situațiunea școlară de finea anului pe imprimat model 9, pentru că în caz contrar pe lângă toată părerea de rău voi fi silit a aplica amenda prevăzută de lege.

Vă puteți închipui ce situațiune rușinoasă s'a creiat revizoratului școlar prin această neglijență a D-voastre, care nu se poate tolera.

Pe viitor Vă veți ținea de datorință, fără altă provocare, a înainta aceste situațiuni în termen de 8 zile dela încheierea anului școlar.

Oradea-Mare, la 30 Septembrie 1925.

Revizor școlar:

E. Popescu.

No. 3412—925.

Ordinul No. 9235—925 al Inspectoratului regional al învățământului Vi se comunică spre strictă observare precum urmează:

Domnule Revizor.

I. Potrivit art. 22 din Legea învățământului primar cursurile pentru noul an școlar au trebuit să înceapă pretutindeni la 15 Sept. Cum însă experiențele din trecut și câteva inspecții inopinabile din prezent ne-au făcut să considerăm, că multe școli stau încă cu ușile zăvorâte și învățătorii sub diferite pretexte amână începerea cursurilor, cu onoare Vă atragem atenția să con-

trolați imediat, cu ajutorul subvizorilor, toate comunele din județ pentru a vă convinge în mod real unde și pentru ce stagnează învățământul. Am aflat un director care în ziua de 15 Sept. nu avea încă școală văruiată și curățită și faptul acesta îl învoacă de motiv pentru amânarea deschiderii cursurilor. Nici un fel de scuză în astfel de cazuri pentru învățător nu există. Obiectul dascălilor bătrâni de a începe școala la mijlocul lui Oct. trebuie stârpit cu fierul roșu. Primele amenzi acum trebuie aplicate. Ne veți raporta deci pe toți cei cari nu sunt la datorie, pentruca să-i pedepsim după lege. Organele de control locale rămân însă în primul rând responsabile de felul cum se execută legea școlară.

II. Potrivit art. 19 din legea învățământului primar dirigenții sunt datori a afișa la ușa școlii și să aducă la cunoștința părinților, prin orice mijloace vor crede, că sunt datori să se prezinte în persoană să-și înscrie copiii. Le vor pune în vedere și pedepsele ce-i așteaptă dacă nu vor executa legea, pedepse prevăzute la art. 21 și pe care dir. sunt datori să le tâlmăcească părinților.

La deschiderea cursurilor vor tâlmăci poporului legea inv. primar, atrăgându-i atenția asupra grelelor amenzi ce vor plăti, dacă nu-și vor trimite copiii regulat la școală. Le veți aminti că la cursul primar, ciclul I de 4 ani și ciclul superior de 3 ani, sunt obligați, să urmeze toți copiii de la 7—16 ani și că cei dintre 16—18 ani sunt obligați să urmeze regulat la cursurile de adulți, cari vor începe regulat și precis, cu 1 Oct.

III. Programa cea nouă analitică pe 7 ani de studii potrivită actualei legi a inv. primar a apărut: Ea se aplică în an șc. curent după cum vi s'a comunicat la c. I, II, V și VI. Din noua programă analitică am comandat dela On. Minister 2000 exemplare, după primirea cărora vă vom trimite numărul de exemplare necesar.

IV. În ce privește înprimarele școlare: cataloage, matricole, liste de înscrieri, condică de prezență etc. deocamdată ministerul netrimându-le, căutați și vi le procurați din comerț.

VI. D-nii revizori și subvizori în județele și circ. respective vor supraveghea ca această circulară să se execute înocmai. p. Inspector șef. ss. Tulbure. Șeful serviciului Pop.

Oradea-Mare, la 25 Septembrie 1925.

Revizor școlar:
E. Popescu.

No. 3334—925.

Avem onoare a Vă recomanda spre a fi introdusă în școlile primare, curs complimen-

tar, cartea de citire de Dl. Gh. Hazu inspector general al învățământului, aprobată de minister.

Acest manual cuprinde noțiuni de istoria românilor, de geografia României și de educație morală, și se găsește editat la Cartea Românească, B-dul Academiei No. 3 București. Costă 42 Lei exemplarul. Director general ss. S. R. Formac. Subdirector. F. Teodorescu Borc.

Oradea-Mare, la 30 Septembrie 1925.

Revizor școlar:
E. Popescu.

No. 3392—925.

Academia Română a destinat o sumă de bani din veniturile fondurilor I. Fătu și I. Scorțeanu, pentru a se procura cărți didactice și religioase, care să fie distribuite, în dar elevilor mai săraci din școlile primare rurale din județele noastre de frontieră. Pentru atingerea scopului urmărit de generoșii testatori, Academia Română a însărcinat cu distribuția acestor ajutoare pe d. inspector șef al regiunii noastre școlare. Încându se repartizarea, pe seama școlarilor din județul nostru s'a acordat suma de: Lei 21.500 pentru cărți didactice din fondul J. Fătu și Lei 400 pentru cărți religioase din fondul J. Scorțeanu.

Aducându Vă aceasta la cunoștință Vă rog să alcătuiți un tablou după comune, cuprinzând, în limitele sumei ce ni s'a acordat, pe elvi buni și'n adevăr sărmani, cari nu și au putut procura încă cutare manual, alcătuit de dirigenți sub controlul revizorilor de plasă, ni-l veți înainta pentru aprobare, după care se va ordona suma votată ca ajutor.

Cărțile didactice cuar și cele de conținut religios se vor procura în bloc dela librăria română din centrul județului în baza tabloului, achitarea lor urmând a se face prin revizorati.

Învățătorul va scrie pe toate cărțile didactice cumpărate cu acest bon vorbele: „gratuit din Fondul Fătu” iar cele religioase gratuit din fondul Scorțeanu” Cărțile astfel înseminate se vor distribui școlarilor săraci în fața primarului și a preotului din comună încheindu-se un proces verbal în care să se arate numele fiecărui elev ajutat și cărțile ce i s'au dat.

Procesul verbal se va face în două exemplare din care unul se va păstra în arhiva școlii iar celalalt se va trimite Revizoratului școlar pentru a-l înainta Inspectoratului.

Oradea-Mare, la 24 Septembrie 1925.

Revizor școlar:
E. Popescu.

No. 3655 925.

Vă punem pentru ultima oară în vedere, că ori ce fel de cerere, plângere sau orice fel de act adresat organelor învățământului se vor înainta pe cale ierarhică prin revizoratul școlar spre a scuti organele superioare de muncă zadarnică ca retrimiteră nouă spre opinie.

Ași regreta mult, să liu silit a aplica și pentru astfel de cazuri amende.

Oradea-Mare, la 30 Septembrie 1925.

Revizor școlar: E. Popescu.

No. 3427—925.

Pentru știre și conformare Vi se comunică în copie ord. Dir. Gen. a. C. F. R. No. 83 802/925.

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că fiind sezizați adeseori de către organele noastre de control că unii din funcționari își vizează singuri carnetele de identitate pe trimestrele respective și cum aceasta este contrar instrucțiilor noastre avem onoare a Vă ruga să binevoiți a dispune să se facă cunoscut tuturor organelor Dv. că vizele pe carnetele de identitate se fac numai de șefii respectivi. p. Dir. Gen. ss. indiscutabil.

Oradea-Mare, la 25 Septembrie 1925.

Revizor școlar: E. Popescu.

Mai efțin ca ori unde!

Librărie—Papetărie

Oradea-Mare, Piața Unirii 16.

CORVINA

Depozit de cărți de școală, cărți, literare și de știință; biblioteca „Pentru toți”. „Căminul” etc. Depozit de hârtie Furnituri de birou și recuzite de tot felul pentru școli.

Tipografia: Strada Francisc Deac No. 2. Telefon 10-02.

Aranjată cu cel mai variat și modern material. -- Execută

promt și cu prețurile cele mai moderate:

Ziare, Broșuri, Reviste, Afize, Bilanțuri, Anunțuri,

Invitări, Registre, Cărți de vizită și tot felul de

lucrări ațingătoare în această branșă.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ
SOCIETATE ANONIMĂ

Librăria:
B-dul Regele
Ferdinand 11. Tel 10-16

Asortată cu tot fel de cărți didactice și rechizite școlare; reviste și cărți literare și de știință românești și străine, furnizează cu prețuri de concurență:

Hârtie, Creioane, Tocuri, Penițe și Materiale pentru Bănci și Birouri.

Legătorie de cărți: face orice lucrări ireproșabile în această branșă; adresați-vă cu toată încrederea pentru convlăgere. Comenzile se efectuează cu cea mai mare atenție și prompt.